

Posudek habilitační práce:

Olga Fejtová, Měšťanská knižní kultura raného novověku ve středoevropském kontextu (příklad měst pražských) – FF Univerzity J. A. Purkyně, 2017

Přeloženou habilitační práci dr. Olgy Fejtové tvoří (kromě úvodu a závěru) celkem 27 studií k tématu měšťanské knižní kultury, které byly publikovány v našich i zahraničních odborných časopisech a v periodických i příležitostných sbornících. Převažují jazykové německé práce (13), následují české (11) a marginálně jsou zastoupeny texty v polštině (2) a francouzštině (1). Studie tvořící habilitační spis byly vydány v dlouhém časovém rozsahu let 1991-2015, nicméně jejich těžiště (celkem 21 prací) vyšlo tiskem během let 2000-2010. Jedná se o výsledek autorčina dlouhodobého a systematického badatelského zájmu o tematiku knih a jejich recepcí v měšťanském prostředí raného novověku. Z časového hlediska jsou tyto práce zaměřené především na období 16. a 17. století, prolíná se v nich tedy knižní kultura předbělohorského multikonfesního období s problematikou knih a čtenářství v rekatolizovaných Čechách po Bílé hoře, je zde ovšem i přesah do osvícenské doby.

Pokud jde o územní zakotvení předloženého habilitačního souboru studií, základním územím výzkumu knižní kultury je raně novověká Praha, především Nové Město pražské, které tvoří autorčino badatelské pole i při jejích dalších výzkumech náboženské a rekatolizační problematiky. Jde tedy o území, které dr. Fejtová dokonale zná a kde se pohybuje s velkou jistotou. Její územní pohled v posuzovaném souboru studií je ovšem širší – část textů sleduje studovanou tematiku v Lounech, ale zejména z komparačních důvodů se autorka zabývá i knihovnami v Gdaňsku, Heilbronnu či Norimberku.

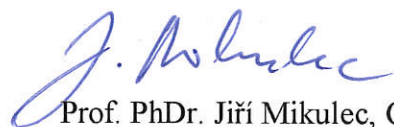
Témata jednotlivých prací byla samozřejmě často ovlivněna bezprostředním zaměřením konference či sborníku, pro který vznikla, přesto si publikované práce udržují poměrně jednotné tematické zaměření. Autorka zahájila svou práci stručným úvodem, kde nastínila tradice ve výzkumu knižní problematiky, vysvětlila svůj přístup vycházející z „nových kulturních dějin“ a seznámila s tematickými okruhy habilitace. Vlastní soubor studií strukturovala do šesti oddílů. V prvním jsou soustředěny práce metodologického charakteru, především studie k pramenné základně a jejímu využití pro výzkum knih a knižní kultury v raném novověku. Druhá část zahrnuje texty analyzující měšťanské knihovny na Novém Městě pražském a třetí část je věnována analogické problematice v Lounech. Do čtvrtého oddílu autorka zařadila studie zaměřené na uživatele knih, na jejich vztah k tomuto médiu v souvislosti s proměnami životního stylu měšťanských vrstev. Následující pátá část shromažďuje práce, v nichž více autorka kladla důraz na vlastní četbu a konkrétní knihy, v těchto studiích sledovala oblibu různých témat knih užívaných v měšťanském prostředí, ze zřetele nepouštěla různé druhotné poznámky v knihách, z nichž mohla usuzovat na jejich šíření a předávání. Poslední šestý oddíl pak obsahuje pojednání věnovaná čtenářům v uvedené době v zahraničí a také jejich komparacím s pražským prostředím. V závěru habilitačního spisu se pak O. Fejtová souhrnně zamýšlí nad celým tématem a shrnuje své poznatky. Uvedené členění předložené habilitační práce je promyšlené a autorčina stavba práce se jeví být naprosto funkční.

Ke kvalitě textů zařazených do habilitačního spisu nemám vážnějších připomínek. Vesměs se jedná o hodnotné analytické práce, u kterých většinou nechybí závěrečná zobecnění či zasazení do širšího kontextu. V převážné většině ostatně prošly přirozenou oponenturou odborníků na konferencích, také byly posuzovány redakčními radami a ty novější i recenzenty při lektorských řízeních. Mám však připomínku vůči předložené práci jako celku. Považuji na škodu, že autorka, která v souboru svých prací projevila tak obsáhlou znalost a promyšlenost uvedené tematiky, se spokojila se shromážděním již vydaných textů a nepřistoupila k sepsání originálního syntetického pojednání. To by bylo nejen

důstojnějším habilitačním spisem, ale také by jistě představovalo pro naši historiografii kulturních dějin větší přínos, než již vydané převážně analytické studie, byť opatřené kvalitním úvodem a závěrečným shrnutím a také seřazené do logické struktury. Rozhodně bych se za vznik takové monografie do budoucna přimlouval.

Uvedená výhrada ovšem nezpochybnuje celkový význam předložené práce jako kvalitního habilitačního spisu. Soudím, že toto pojednání vytváří z množství roztroušených textů celkem soudržný a zcela jistě významný příspěvek k poznání úlohy knih a knižní kultury v raně novověkém městském prostředí. Výzkumy dr. Olgy Fejtové zasazují problematiku raně novověké recepce literatury do širšího společenského kontextu, komparují české či pražské poměry s knižní a čtenářskou situací na německých územích a v řadě případů mají mezioborový charakter. Posuzovaný soubor studií celkově splňuje vysoké odborné nároky a potvrzuje autorčinu nespornou vědeckou erudici, ta ostatně (prostřednictvím četných publikací v zahraničních vědeckých časopisech) přesahuje domácí prostředí. Ze všech těchto důvodů doporučuji habilitační práci dr. O. Fejtové k obhajobě v rámci habilitačního řízení na Filozofické fakultě Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem.

V Praze 23. října 2017

Prof. PhDr. Jiří Mikulec, CSc.